

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Pvm 29.8.2012
Dnro 797/12.00/2102
Viite Lausuntopyyntö 22.5.2012

Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Itä-Suomen yliopisto esittää lausuntonaan ruotsin kielen opetuksen kehittämisryhmän raportista seuraavaa:

Esitys on lähtökohtaisesti erittäin tarpeellinen ja tervetullut. Valtioneuvoston yliopistojen tutkintoja koskevan asetuksen 794/2004 sekä julkishallinnon henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 424/2006 ja valtioneuvoston suomen ja ruotsin taidon osoittamista valtionhallinnossa koskevan asetuksen 481/2003 myötä tutkinnon edellyttämän ruotsin kielen taidon tasovaatimukset ovat sekä kiristyneet että täsmentyneet ja taidon arvioinnista tullut yhtenäisempää ja luotettavampaa.

Samanaikaisesti ruotsin kielen koulutusjatkumo, kuten raportissa todetaan, on purettu. Oppivelvollisuudesta huolimatta, vain osa peruskouluoppilaista saavuttaa ruotsin kielen oppimistavoitteet, yhä harvempi kirjoittaa ruotsin ylioppilaskirjoituksissa tai edes suorittaa kaikki kurssinsa hyväksyttävästi. Normiviitteisestä arviointitavasta johtuen ylioppilaskirjoitusarvosanakaan ei kuvaa suorittajan todellista kielitaitoa ja osaamista, vaan suhteuttaa vain hänen suorituksensa muiden ylioppilaskirjoituksiin samalla kertaa osallistuneisiin. Yliopiston näkökulmasta ei yliopistovaihetta edeltäneessä ruotsin kielen opetuksessa ole kokonaisuudessaan onnistuttu luomaan tarvittavaa pohjataitoa tutkinnon edellyttämän ruotsin kielen taidon saavuttamiseksi.

Työryhmän esittämien toimenpide-ehdotusten jakaminen kolmeen näkökulmaan selkeyttää ja jäsentää ehdotusten sisältöä. Opetussuunnitelmatyö ja siihen liittyvä toiminta on tosin keskeisenä läsnä kaikissa kolmessa näkökulmassa, mikä toisaalta aiheuttaa päällekkäisyyttä ja opetussuunnitelmatyöhön liittyvien ehdotusten hajoamista.

Toimenpide-ehdotukset ovat perusteltuja, mutta suurimmalta osin yleisellä tasolla ja kaipaavat siksi tarkentamista ja konkretisointia. Suuresta määrästä kehittämis ehdotuksia on tarpeen seuloa esiin olennaiset ja vastuuttaa toimijat, jolloin kehittämistyöhön käytettävät resurssit tulevat hyödynnettyä tehokkaasti.

Edeltänyttä taustaa vasten jäävät osassa I esitetyt toimenpide-ehdotukset *yksi-kuusi* toteutuessaankin melko yleisiksi, vaikkakin mukana on tärkeitä ruotsin opetuksen varhentamiseen, peruskoulun ja lukion opinto-ohjauksen tehostamiseen ja entistä käytännönläheisempien

osaamistavoitteiden luomiseen liittyviä tavoitteita. Pelkkä määrän takaaminen tai sen lisääminen ei välttämättä kehitä mitään, mikäli opetuksen laatu ei käytännössä toteudu suunnitelmataason tavoitteiden mukaisti.

Toimenpide-esitys *seitsemän* ei ota huomioon nykyisen opetusteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Yhteistyö ja koulutuksen ristiintarjonta korkeakoulujen välillä rajoittuisi ehdotuksen mukaan lähinnä kaksikielisiin paikkakuntiin, vaikka esimerkiksi tandem-menetelmään perustuvaa kielenopetusta järjestävät jo parhaillaan kokeiluluontoisesti myös maantieteellisesti etäämpänä toisistaan olevat korkeakoulut, kuten Vaasan ruotsinkielinen kauppakorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopiston kielikeskus.

Yliopiston Kielikeskukselle keskeinen toimenpide-esitys *kahdeksan* vaikuttaa ruotsin kielen koulutusjatkumon puuttuessa haasteellisen vastuuttavalta. Kielikeskukset tunnistavat kyllä tarpeen uudistaa ruotsin opetusta ja niillä on sekä osaamista ja halua lähteä kehittämään pedagogisia lähestymistapoja ja -järjestelyjä, jotka nykyistä tehokkaammin ottaisivat huomioon työelämän tarpeet, opiskelijoiden erilaisuuden ja yksilölliset tarpeet, koulupohjaa täydentävän opetuksen sekä nykyisen asenneilmaston. Vastuita tulisi silti nykyistä huomattavasti konkreettisemmin jakaa korkeakouluja edeltäneille koulutuksen antajille.

Osassa II esitetyt toimenpide-ehdotukset 9-14 opetussuunnitelmien ja -menetelmien kehittämiseksi ovat perusteltuja. Perusopetuksen, lukion ja ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmaa kehitettäessä on keskeistä synnyttää uudelleen selkeä ruotsin opintojen jatkumo ja tarkastella myös taitoa, jota korkeakoulututkinnon suorittajilta edellytetään. Opettajankoulutukseen liittyen on toivottavaa, että tietoa korkea-asteen opetuksesta ja käytännön opetusharjoittelumahdollisuuksia lisätään. Perusteltua on esitys opettajien täydennyskoulutuksen lisäämisestä. Myös korkeakouluille kaipaasi esitetyn kaltaista ”finska-ruotsi -vaihto-ohjelmaa ja kampanjaa.

Koulutuksessa tulisi huomioida myös ammatillisesti suuntautuneen kielenopetuksen näkökulma. Maahanmuuttajien toisen kotimaisen kielen osaamistasoon tulee myös kiinnittää erillinen huomio.

Selvitysraportilla on hyödynnettävyyttä ruotsin kielen opetuksen kehittämisessä, mikäli raportin ehdotukset avataan ja konkretisoidaan käytännön toimiksi eri toimijatahojen keskuudessa.

Perttu Vartiainen
Rehtori